KAPITOLA V.

Rodokmeň praotcov od Adama po Noacha. Zmiešanie pokolení. Zvrátenosť ľudstva. Celosvetová potopa (2262 od stvorenia sveta, 3247 pred narodením Christa alebo 1656 od Adama do Noeho)[219]

1 Toto je zoznam Adamovho potomstva: Keď Boh stvoril Adama, urobil ho na Božiu podobu, 2 muža a ženu ich stvoril, požehnal ich a dal im meno človek, keď boli stvorení. 3 Keď mal Adam stotridsať rokov, narodil sa mu syn, jemu podobný, podľa jeho obrazu, a nazval ho menom Set. 4 Po Setovom narodení žil Adam ešte osemsto rokov a narodili sa mu synovia a dcéry. 5 A všetkých dní Adamovho života bolo deväťstotridsať rokov a potom zomrel.

„Prečo rodokmeň začína opäť od Adama? Je to preto, aby sa od tohto momentu začal počítať čas, pretože ten čo, to písal nechcel začať správou o pozemskom meste. Pred Bohom, akoby vôbec neexistovalo[220] a neberie ho do úvahy. Prečo sa k tomu vraciame potom, keď je tu spomenutý Adamov syn, človek, ktorý chcel vzývať Božie meno? Preto, že tieto dve mesta je potrebné ohodnotiť podľa ich predstaviteľov. Jedno – od vraha po vraha[221] Druhé – cez človeka, ktorý dúfal a vzýval Božie meno. Pretože celá námaha putujúceho v tomto svete Božieho mesta spočíva práve v tom, že je poukázané na dobré črty-vlastnosti jedného človeka, ktoré sa zrodili zo vzkriesenia zabitého. Tento jeden zobrazuje v sebe jednotu celého najvyššieho mesta – jednotu, ktorá sa ešte nenaplnila, ale príde čas, kedy sa naplní

---

[219] Vyššie uvedené číselné údaje udávam podľa autorov ПОПОВ, Н.: *Cit. dielo,* c. 15, PETER, M.: *Cit. dielo*, s. 117. Chronologické údaje treba brať ako orientačné. Podľa Septuaginty uplynulo od stvorenia sveta približne 7500 rokov. Podľa hebrejského masoretského textu uplynulo okolo 6000 rokov. Otec Serafim Rouz *cit. dielo,* s.492-493 poukazuje na to, že nie je dôležité či Adam žil pred sedem, alebo osem tisícami rokov, alebo pred miliónmi rokov, ale podstatné je, že existoval. Pozri AUGUSTIN, S.: *Boží štát*, II. zv. s. 56-59 pozri: Rozdiel v počítaní rokov v hebrejských a našich knihách; Či sa pri počítaní rokov má uveriť skôr hebrejskému textu ako Septuaginte?

[220] Vyššie spomenuté mesto- štát.

[221] Pozn. aut.- od Kaina do Lamecha, pretože Lamech sa priznáva svojim dvom ženám, že zavraždil človeka.

v súlade s týmto prorockým predobrazom“[222]. Prvý a druhý verš, ktorý podáva opakovanú informáciu o stvorení človeka, podľa niektorých názorov akoby podáva zmienku o prvom človeku ako „mužožene“[223], avšak je jasné, že neide o Božie požehnanie určené pre jednu osobu[224]. Verím, že daný názor sa nebude vytrhávať z ostatného biblického kontextu inak orientovanými ľuďmi v snahe o osobnú interpretáciu a snahu nájsť vo Svätom Písme to, čo potrebujú pre ospravedlnenie vlastného hriechu. Ako hovorí blažený Augustín Hyponský[225]: „Meno Set v preklade znamená „vzkriesenie“, ale toto meno prekladajú aj ako „náhrada, namiesto, daný, slabý“ a meno jeho syna Enosa „človek“, avšak nie v takom istom zmysle, ako bolo meno Adam. Pretože meno Adam v preklade tiež znamená „človek“, avšak v hebrejskom jazyku je spoločným pomenovaním pre mužov[226], ale aj pre ženy[227]. Pretože bolo povedané[228]: **„ako muža a ženu ich stvoril, dal im meno človek“.** Z toho je jasné, že žena bola pomenovaná Evou, ako vlastným menom a meno Adam označovalo „človeka“ a bolo spoločným pre oboch. Meno Enos označuje človeka a podľa znalcov hebrejského jazyka sa nedá použiť na pomenovanie ženy. On bol syn „vzkriesenie“[229], kde sa neženia a nevydávajú. (Hebrejské slovo „jalad“ neoznačuje konkrétneho potomka, ktorý sa ma narodiť, ale skôr potomka vo všeobecnosti – zo svojho pokolenia [230].

Siedmim potomkom z rodokmeňa hriešneho pokolenia je tu ako protiklad daný rodokmeň bohabojného pokolenia, ktoré nesie zapálenú pochodeň viery a nádeje. Rodokmene, ako sme to mali možnosť vidieť aj v predchádzajúcej kapitole, sa u Židov viedli vždy po mužskej línii, pretože Adam bol stvorený ako prvý. Zoznam Adamovho rodokmeňa sa dotýka pokolenia Seta. Ako udávajú viacerí

---

[222] АВГУСТИН, Б.: *О граде Божием* , 15, 21 – Cl.0313, Sl 48, 15.21.11, podľa LOUTH, A.-CONTI, M.-ГАВРИЛКИН, K.: *Cit. dielo,* c. 141.

[223] Pozn. aut.- Ide o zvláštne slovo, ktoré je vytvorené zo slov muž a žena.

[224] ФИЛАРЕТ, *Д*.: Cit. dielo, c. 156.

[225] АВГУСТИН, Б.: *О граде Божием*, 15, 17 Cl 0313, SL 48, 15.17.14 podľa LOUTH, A.-CONTI, M.-ГАВРИЛКИН, K.: *Cit. dielo,* c. 140.

[226] Hebrejské slovo „iš“ – znamená muž.

[227] Hebrejské slovo „iša“ – znamená žena (mužena).

[228] 1Mjž 5, 1-2.

[229] Mt 22, 30.

[230]PETER, M.: *Cit. dielo*, s. 117.

autori[231] neišlo o vymenovanie všetkých potomkov, ale podľa všetkého iba tých najbližších príbuzných, nie tak podľa tela, ako podľa ducha, podľa bohabojného spôsobu života. Ako poukazuje metropolita Filaret[232] Mojžiš z množstva potomstva prarodičov vyberá iba to, z ktorého cez Seta a Noema[233] z pokolenia, ktorého sa má po potope narodiť Mesiáš. Opätovne tu zaznieva dôležitá správa o stvorení človeka[234] a to, že bol Adam a jeho žena stvorená na Boží obraz a Jeho podobu. To čo dostáva Adam priamo od Boha,[235] to teraz dostáva Set od svojho otca. V treťom verši je poukázané, že Boží obraz a podobu má aj Set, čím sa chcela podľa všetkého zvýrazniť bohabojnosť, ktorú získal od svojho otca Adama. Aj všetci ďalší vymenovaní potomkovia Adama, akoby mali svoj pôvod priamo od Boha. Pritom išlo už o potomstvo, ktoré Boží obraz a podobu získalo od rodičov pri svojom narodení. Ide o prvých členov organizovanej starozákonnej Cirkvi a možno povedať o patriarchov pred potopou, významné duchovné autority, ktoré sú povolané k tomu, aby uchovali duchovné princípy, ktoré sa mali stáť morálnym základom pre život všetkých ďalších pokolení. Existuje tradícia, že Set, keď mal 40 rokov bol uchvátený do neba a po 40. dňoch, prebývania ,opätovne žil na zemi. Bolo mu zjavené, že nastane morálny úpadok ľudstva a taktiež o príchode Mesiáša [236] .

Udáva sa, že Set bol tvorcom prvej protohebrejskej abecedy. Vďaka tomuto plánu spásy a očakávania Mesiáša, ako udáva docent Puškar,[237] boli ľudia Bohom obdarení dlhým vekom. Každý z nich bol takmer tisíc rokov živým svedkom zvereného im Bohom prisľúbenia, že z ich pokolenia má prísť Mesiáš. Patriarchovia žili celé storočia so svojimi synmi, vnukmi, pravnukmi a ďalším pokolením. Problému dlhovekosti ľudí na úsvite biblických dejín sa budeme venovať špeciálne o trochu neskôr. Predchádzajúcemu bezbožnému pokoleniu

---

[231] ЛОПУХИН, А.: *Толковая Библия*, Т 1., с. 40 porovnaj *Sväté Písmo Starého i Nového Zákona* – preklad a poznámky, Trnava 1996, s. 51 – PETER, M.: *Cit. dielo*, s. 116 viď kapitolu Krótkosč historii ludzkosci.

[232] *Cit. dielo*, c. 154.

[233] Pozn . aut.- Niektoré preklady Svätého Písma používajú meno Noach.

[234] 1Mjž 1, 26-27.

[235] Pozn. aut.- Boží obraz a podobu.

[236] СЫСОЕВ, *Д.*: *Cit. dielo*, c. 219 –porovnaj РОСТОВСКИЙ, *Д.*: *Cit. dielo*, Т 8, с. 70.

[237] ПУШКАР Б.: *Cit. dielo*, c. 45.

Kaina[238] nevenuje Mojžiš takú pozornosť, i keď určité veci sú opísané podrobnejšie, napr. zamestnanie, avšak vek nespomína ani v jedinom prípade. Možno je to preto, že si podľa kvality života ani veľmi niet čoho všímať[239]. Len okrajovo je v náznaku spomenutý vek, kedy zomrie Lamech, po tom, čo zavraždil vlastného praotca Kaina a to v jeho pyšnej piesni[240]. Mojžiš sa podľa všetkého riadil slovami: „**Pamiatka spravodlivého potrvá na veky“**.[241] Problém dlhovekosti obyvateľstva na počiatku dejín by sa dala vysvetliť viacerými spôsobmi. Jedným z nich je, že by bolo potrebné vnímať aspekt životného prostredia ale aj spôsobu života prvých ľudí. Je nutné zdôrazniť, že panenská príroda (neznečistená smogom a priemyselnými exhalátmi), ktorá na počiatku nebola ešte zdevastovaná ľudstvom, mohla byť jednou z príčin dlhovekosti ľudí, ale aj podmienky pre život bez stresu, civilizačných chorôb a zdraviu osožné pracovné aktivity. Z lekárskeho uhla pohľadu ľudia neboli určite vystavení takému veľkému počtu bacilov, vírusov a chorôb ako napr. dnes, pretože žili v spätosti s prírodou. Taktiež jedlo, alebo lepšie povedané potrava, bola zdravšia a prirodzenejšia, nebola geneticky upravovaná. Bohabojní ľudia si vážili dar života a neskracovali si ho nesprávnym spôsobom života (alkohol, cigarety, drogy). Treba pripomenúť, že sa nekonzumovalo mäso, neexistovali ročné obdobia t.j. klíma bola stabilná a priaznivá a to všetko sa zmenilo až po potope.

Protojerej Nikolaj Popov [242] poukazuje na nie veľmi zriedkavý jav na začiatku 20 storočia keď sa medzi africkými arabmi dosahoval vek takmer 200 rokov. Taktiež ďalší autori uvádzajú podobné údaje napr. istej Márie z Tuluz, ktorá zomrela r. 1838 a dožila sa 150 rokov, alebo Thomas Parr na dvore kráľa Karola I. zomrel ako 152 ročný[243] . Treba

---

[238] 1Mjž 4, 17-24.

[239] GENESIS, *Cit. dielo*, s. 53 – pozri kapitolu: Patriarchové předpotopního věku.

[240] 1Mjž 4, 23.

[241] Ž 116, 6. Text sv. Písma je v slovenskom preklade dosť nevýrazne preložený. V cirkevnoslovanskom preklade sa nestráca jeho pôvodný význam: „Čestna pred Hospodem smerť prepodobnych Jeho“ Ž 115, 6, pozri CHĽIB DUŠI, *Modlitebník,* Pravoslávna cirkev v českých krajinách a na Slovensku, Prešov 2008, s.71, ISBN978-80-970093-5-9. V pravoslávnych bohoslužbách sa tento citát objavuje v prokimene hl. 7., služba Prepodobnomu, s. 346. Pozri HACP, K.: Путешествие по Божественной Литургии Библия в Литургии Киев 2006, ISBN 966-8538-37-4.

[242] *Cit. dielo*, c. 15.

[243] PETER, M.: *Cit. dielo*, s. 116.

si všimnúť medzi zvieratami, zvlášť u vtákov vek 300-400 rokov, napr. papagáje, korytnačky. Racionalisti zdôvodňujú dlhovekosť patriarchov takýmito závermi. Zväčša kladú dôraz na symbolickosť biblických čísiel a teda aj rokov, ktorým je dnes ťažko porozumieť pričom poukazujú, že mimoriadne dlhý vek patriarchov nachádzame, len v najstaršej vrstve Pentateuchu[244]. Pri objasňovaní danej problematiky sa objavujú hypotézy tzv. skrátených rokoch[245], t. j. že biblický rok nemal 365 dní[246]... Obraz smrteľnosti a hriešnosti je v tejto náväznosti plným protikladom, ktorý nachádzame v pokolení Kaina, kde ako udáva metropolita Filaret [247] rýchlo došlo k tomu, že ľudia zabudli na to, kto je ich skutočný Stvoriteľ. Zvlášť túto myšlienku rozvíja židovský historik Jozef Flávius[248] odvolávajúci sa na gréckych a barbarských autorov, ktorí vo svojich legendách pripisujú stvorenie človeka rôznym mytologickým božstvám alebo polobohom. Je zaujímavé, že sa v tejto pohanskej mytológii traduje vek napr. sumersko babylonských prakráľov a polobohov, ktorí sa dožívali od 10 000 do 300 000 rokov!!![249] Prvý predpotopný sumersky kráľ Alulim podľa záznamov vládol 28 000 rokov, pričom iný text hovorí o 67 200 rokoch. O jeho protivníkovi Alorovi sa v Bérossóvej kronike píše, že vládol 36 000 rokov [250] Daniel Sysojev[251] poukazuje na dlhovekosť ľudí, ktorá sa zachovala u Manetona[252] Berosa [253] a Mocha[254] a taktiež klinových správach predpotopných kráľov Babylonu a Sumeru. Kreacionisti poukazujú na to, že zemeguľa bola ochraňovaná obklopená oblakmi a neprepúšťala škodlivé energie kozmickej radiácie a ľudský aparát sa nenarúšal, preto aj stárnutie začínalo oveľa neskôr. Poniektorí zdôrazňujú, že sa nejedlo mäso, ktoré Boh dovolil jesť až po potope. Vďaka tomuto všetkému žil človek dlho a vytvoril obrovské

---

[244] Genezis, *Cit. dielo*, s. 53 porovnaj – *Sväté Písmo Starého i Nového Zákona* – preklad a poznámky, Trnava 1996, s. 51.

[245] Heusler.

[246] PETER, M.: *Cit. dielo*, s. 115 pozri kapitolu: Problem dlugowiecznosti patriarchów,

[247] Cit. dielo, c.156, pozri kapitolu: Rodokmeň a letopočet žien.

[248] *Starožitnosti* L, I., s. 3.

[249] PETER, M.: *Cit. dielo*, s. 117 pozri kapitolu: Krotkosc historii ludskosci.

[250] *Nový biblický slovník* , DOUGLAS a kol., s. 10.

[251] СЫСОЕВ, *Д.*: *Cit. dielo*, c. 225.

[252] V Egypte.

[253] V Babylone.

[254] Vo Fenícii.

diela gigantického významu, o ktorých môžeme dnes iba polemizovať, akú „vysokú úroveň“ dosiahlo ľudstvo v kultúre, umení a stavebníctve. Možno práve biblická dlhovekosť, na ktorú ľudia na počiatku vekov dlho spomínali sa v pohanskej mytológii odzrkadľuje už vo veľmi skreslenej podobe tak, ako aj celé ich náboženstvo. Ako charakterizuje kňaz Pavel Florenský[255] pojem pohanstvo?: „Pohanstvo ...je falošná religiozita a duchovnosť. Je to zvrátenosť, ktorá kazí a narušuje pravú vieru, ktorú mal človek napočiatku... Pohanstvo je sebaklam..., ale aj skazený obraz pravého originálu a vo svojich skazených črtách odráža v istom zmysle pôvodnú pravú vieru“.

Metropolita Makarij[256] vo svojej kapitole „Pohľad na pohanskú vieru“ hovorí: „Keď si pozornejšie všímame vieru v božstvá ktoré prejavujú pohanské národy vidíme, že ani jeden z týchto národov nemá pravé učenie o Bohu, aby v Neho správne verili, milovali a nádejali sa na Neho. Idea o jedinom Bohu sa u mnohých z nich nachádza vo veľmi nebadanej podobe, pretože je úplne zatienená a skazená vierou v mnohé[257] božstvá, ktorú zamenili vierou v ľudí, vtáky, štvornohé zvieratá a hady[258]. Chápanie o Najsvätejšom Bohu bolo úplne skazené vierou v bohyne a bohov, ktoré mali také morálne nedostatky a konali zlo a rôzne priestupky, ktoré sú ponižujúce a zahanbujúce aj pre tých najostatnejších a najhorších ľudí. Vo všeobecnosti vzdávali pohania božskú úctu nebeským telesám, ktoré aj zobrazovali a to slnko, mesiac, hviezdy[259]. Iní zbožšťovali zem, more, vetry, pramene, rastliny – bôžikov zhotovených z dreva, alebo kameňa[260]. Ďalší uctievali – nerozumné zvieratá – štvornohé, vtáky, ryby, plazov[261]. Iní uctievali ľudí, ktorí sa vo svojom živote odlišovali životnou energiou, rozumnosťou, dobrými, alebo hroznými skutkami[262] Ďalšie pohanské náboženstvá uctievali zlých duchov, alebo démonov[263]. Iní pohania

---

[255] ФЛОРЕНСКИЙ, П.: *Столп и утвержение истины*, Москва 1914, с. 674 –porovnaj vydanie Москва 2002, s. 674 .

[256] МАКАРИЙ, М.: *Cit. dielo*, .с. 47-48.

[257] Tzv. polyteizmus.

[258] Rim 1, 23.

[259] Astrolatria alebo sabeizmus.

[260] Fetišizmus.

[261] Zoolatria.

[262] Antropolatria.

[263] Tzv. démonolatria (satanizmus).

uctievali[264] zobrazovanie výnimočných vecí, ktoré prinášali - spôsobovali šťastie, slávu alebo fyzické zlo napr. horúčky, choroby alebo morálne zlo-nehanebnosť". Podrobné zoznamy pohanských božstiev nachádzame najmä u pohanských spisovateľov Homéra [265], u Herodota a zvlášť u Cicerona[266] a Plínia[267]. Zmienky o nich nachádzame aj u svätých otcov Atanáza Veľkého a Gregora Bohoslova, ale aj u ďalších novších autorov zaoberajúcich sa touto otázkou. Je zaujímavé, že v Chráme Dejín sa nachádzajú mená egyptských, gréckych a rímskych bohov, ich rodokmene, sviatky a obrady, ktoré im konali. Dlhé zoznamy pohanských božstiev nachádzame aj u bl. Augustína v jeho diele o Božom Meste[268]. Tertulián [269] sa veľmi kriticky obracia k pohanom so slovami: „Vaši bohovia sú zároveň aj démonmi a modly sú telami – nádobami démonov". Významný ruský profesor Osipov[270] poukazuje na viaceré druhy pohanstva, ktoré delí na mágiu, šamanstvo, všetky polyteistické náboženstvá, satanizmus, ateizmus, materializmus... Príznaky, ktoré sú charakteristické pre väčšinu z nich sú: naturalizmus, pohanské uctievanie ,mágia a pohanský „mysticizmus". Z vyššie uvedeného názoru otca Pavla Florenského jasne vyplýva, že v biblickej exegéze privádzanie príkladov z pohanských náboženstiev napomáha k tomu, že vidíme ako v pohanských, prastarých náboženstvách Mezopotámie, Babylonu, Egypta a ďalších starovekých ríš, dochádzalo k vieroučnej defraudácii, ale aj duchovnej degradácii učenia o pravom a jedinom Bohu. Ich odpadnutie a religiózne poblúdenie môžeme pochopiť až vtedy, ak si ho porovnáme s originálom viery, ktorý ako zrkadlo nastavuje Sväté Písmo.

Neobyčajná dlhovekosť patriarchov mohla byť nevyhnutnosťou, ktorá bola potrebná na rýchlejšie osídlenie zeme, ale aj šírenie uži-

---

[264] Pozn. aut.- Mágiu ako najvyššie náboženstvo.

[265] V jeho Iliade.

[266] De natura deorum.

[267] Histor. Natur. III, 5.

[268] AUGUSTÍN, S.: *Boží štát, I.* zväzok, Bratislava 2005, ISBN 80-7114-530-0. Pozn. aut.- „Božie Mesto" alebo – „Boží štát" jedno a to isté dielo blaženého Augustína biskupa Hyponského (r.354-430) pôsobiaceho v severnej Afrike. Pravoslávna Cirkev ho poctila titulom blažený. Rímskokatolícka cirkev ho tituluje ako svätého.

[269] ТЕРТУ*ЛЛ*ИАН,: *Творения Т.I., Апология 23*, Санкт –Петербург 1847, с. 56.

[270] ОСИПОВ, А.: Путь разума в поисках истины, Москва 1999, с. 267- 268, ISBN - 89419-008-8, pozri kapitol: Pohanstvo.

točných poznatkov zvlášť uchovania čistoty prvopočiatočnej viery a bohoúcty – prisľúbenia Vykupiteľa. Na druhej strane dlhovekosť poslúžila v pokolení nečistých potomkov Kaina ako prostriedok k rozšíreniu zla a hriechu v ľudskom pokolení vo svete [271]. Čo sa týka dlhovekosti patriarchov, pri paralelnom porovnávaní starých textov Svätého Písma hebrejského, gréckeho (Septuaginta) a samaritánskeho nachádzame odlišnosti. Pritom grécky text pri vypočítavaní prvého sveta[272] má o 600 rokov viac než výpočet podľa hebrejského textu pričom čísla sú zväčša celé[273] [274]. Septuaginta zvyšuje vek väčšiny praotcov do splodenia syna. Podľa týchto údajov by Mešúšelach prežil potopu o 15 rokov[275]. Najnižší vek u niektorých patriarchov nachádzame v samaritánskom texte. Nesúlad v ruskom a cirkevnoslovanskom preklade ohľadne chronológie nastáva kvôli nesúladu hebrejského a gréckého textu Biblie. Je možné, že by chybu mohol spôsobiť nechtiac nejaký prepisovateľ, alebo prekladateľ[276] . I napriek týmto matematickým ťažkostiam, ktoré dnes nevieme jasne určiť prečo nastali, keďže autorovi knihy Genezis možno ani neišlo tak o presný výpočet, ako o duchovné podanie pravdy na upevnenie viery, a preto nič nám nebráni tomu, aby sme čisto rozumeli spasiteľnému učeniu. Niektorí exegéti považujú vyššie uvedený problém za dôkaz, ktorý hovorí, že vo Svätom Písme niet úplnej a presnej chronológie, alebo, že určité číselné údaje boli pravdepodobne dodané do svätého textu neskôr. Iní poukazujú na to, že samaritánsky text sa usiluje skrátiť vek patriarchov, alebo, že prekladatelia Septuaginty (gréckého) textu sa vzdialili od hebrejského textu vo výpočtoch biblického letopočtu podľa výpočtov a vzoru, ktoré sa používali v Egypte. Ďalší exegéti poukazujú na to, že v hebrejskom texte boli úmyselne urobené úpravy, aby sa tým mohlo ukázať, že ešte neprišla „plnosť času“, ktorá podľa starodávneho proroctva mala nastať v 6000 roku od stvorenia sveta. Proti názoru, že Židia zmenili posvätný text,

---

[271] ПУШКАР, Б.: *Cit. dielo*, c. 45-46.

[272] Dopotopného.

[273] Zaokruhlené.

[274] ФИЛАРЕТ, Д.: Cit. dielo, c. 155.

[275] GENESIS, *Cit. dielo*, s. 52 – porovnaj PETER, M.: *Cit. dielo*, s. 117, pozri kapitolu: Krótkosc historii ludzkosci. Pozri AUGUSTÍN, S.: *Cit. dielo*, II. zväzok, s. 56 kapitolu: Matuzalem by mal žiť ešte štrnásť rokov po potope.

[276] ЛОПУХИН, А.: *Толковая Библия*, Т 1., c. 40.

vystupuje metropolita Makarij[277] avšak poukazuje na sv. Justína Vyznavača, keď v rozhovore s Židom Trifonom pripomína vyššie spomenuté tvrdenie.Vladyka však poukazuje, že Micheášovo proroctvo o narodení Mesiaša v Betlehéme bolo niektorými Židmi objasňované ako proroctvo o narodení Ezechiela, alebo Zorobabela. Viaceré výklady mesiášskych veršov boli Židmi inakšie interpretované. V každom prípade, keďže za správnosť gréckeho prekladu Svätého Písma hovoria viaceré argumenty, tento preklad aj výpočet letopočtu bol prijatý mnohými významnými učencami a tiež Pravoslávnou cirkvou. Preto letopočet od stvorenia sveta do potopy je stanovený na 2262 rokov[278]. Blažený Augustín Hyponský [279] hovorí: „Odlišné výpočty medzi hebrejskými a našimi kódexami (t. j. Septuagintou) si neprotirečia ohľadne dlhovekosti. Ak sú odlišnosti medzi sebou také, že nemôžeme priznať za pravdivé to, alebo ono treba hľadať historickú hodnovernosť v tom jazyku, v ktorom je urobený náš preklad. Môže to robiť každý, kto si to praje. To neznamená, že ktokoľvek môže podľa židovských kódexov opravovať Septuagintu na tých miestach, ktoré sú odlišné. Tieto odlišnosti nemáme považovať za omyly. V istých prípadoch ide nie o chyby prepisovateľov, kde je zmysel v súlade s pravdou no treba predpokladať, že prekladatelia prekladali slobodne ako proroci tieto veci podali inakšie, než sú pomenované v hebrejskom kodexe“.

	Hebrejský (mazoretsky) text			**Samaritánsky text**			**Grécky text (LXX)**		
	TM			**S**			**LXX**		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Adam	130	800	930	130	800	930	230	700	930
Set	105	807	912	105	807	912	205	707	912
Enos	90	815	905	90	815	905	190	715	905
Kainan	70	840	910	70	840	910	170	740	910
Malaleel	65	830	895	65	830	895	165	730	895
Jared	162	800	962	62	785	847	162	800	962
Enoch	65	300	365	65	300	365	165	200	365

[277] МАКАРИЙ, М.: *Cit. dielo*, c. 163 – 164.

[278] ЛОПУХИН, А *Бнблейская история Ветхаго Завета*, Изд. 1. Монреаль с . 20-21.

[279] АВГУСТИН, Б.: *О граде Божием*, 15, 14 Cl.0313, SL48, 15.14.48 podľa LOUTH, A.-CONTI, M.-ГАВРИЛКИН, K.: *Cit. dielo,* c. 147.

Matuzalem	187 595 969	67 653 720	187 782 969
Lamech	182 595 777	53 600 653	188 565 753
Noe	500 - -	500 - -	500 - -
Do potopy	100 - -	100 - -	100 - -
Rok potopy	**1565**	**1307**	**2262**

Číslice v stlpci: 1) Roky do narodenia prvého syna 2) Zostávajúce roky 3) Celý život. Lach[280] udáva kompletnú chronologickú tabuľku od narodenia až po smrť v číselnom porovnaní mazoretského, samaritanského a gréckeho textu (LXX). Pričom uvádza, že výpočet času potopy podľa vyššie spomenutých rôznych biblických textov vychádza na 1656 (vyššie uvedený výpočet 1565 rokov kedy nastala potopa je výpočet podľa profesora A. Lopuchina [281], 1307 a 2262 rokov po stvorení Adama.

Chronológia do potopy

Udalosť	**Roky od stvorenia sveta**	**Roky do nar. Chr.**
Stvorenie sveta	0	5508
Zavraždenie Ábela	229	5279
Narodenie Séta	230	5278
Zjavenie Adamovi	600	4908
Narodenie Kainana	625	4883
Narodenie Maleelela	795	4713
Smrť Adama	930	4578
Smrť Kaina	931	4577
Smrť Evy	940	4568
Narodenie Jareda	960	4548
Narodenie Enocha[282]	1122	4386
Smrť Séta	1142	4366
Narodenie Matuzaléma	1287	4221
Smrť Enosa	1340	4168
Narodenie Lamecha	1474	4034
Pozdvihnutie Henocha	1487	4021

[280] LACH, S.: *Cit. dielo*, s. 248.

[281] ЛОПУХИН, А.: *Бнблейская история Ветхаго Завета*, Изд. 1., с. 20.

[282] Pozn. aut.- Niekedy udávajú Biblie aj meno Henoch. Enoch a Henoch tá istá osoba.

Smrť Kainana	1535	3973
Narodenie Noacha	1685 **(1662)**	3823 **(3846)**
Smrť Maleelela	1922	3586
Božie proroctvo o potope	2142	3366
Narodenie Sema, Chama, Jafeta		
Začiatok stavania archy	2162	3346
Smrť Lamecha	2227	3281
Smrť Matuzaléma	2256	3252
Celosvetová potopa	**2262**	**3246**

V štvrtom verši je prvá zmienka o synoch a dcérach Adama a Evy. Ako udáva Lopuchin[283] je to zmienka o troch synoch a dcére, podľa všetkého žene Kaina. Podľa všetkého prarodičia mali ešte ďalšie deti, ktoré sa nespomínajú, pretože nemali zvláštny význam v dejinách Božieho plánu spásy. Podľa tradície, ako udáva otec Daniel[284] prarodičia mali 33 synov a 27 dcér. Nie je jasné či počet detí je určený mimo tých, ktorí sú pomenovaní v knihe Genezis t. j. mimo Kaina, Ábela a Seta. Pochovanie Adama podľa pravoslávnej tradície, ktorá sa zachovala v ikonopisnej podobe zobrazenej tak, že Spasiteľova krv z kríža kvapká na lebku nášho praotca svedčí, že hrob sa nachádzal na hore Golgote. Podľa svedectva sv. Irineja Lyonského Adam zomrel v piatok, v ten istý deň kedy aj kedysi dávno zhrešil. A v rovnaký deň i čas ho Christos vykúpil na inom dreve. Pred svojou smrťou zvolal potomkov, ktorých nabádal k cnostnému životu, aby plnili Božiu vôľu. Ostatky praotca Adama boli pôvodne pochované neďaleko Hebronu, na mieste, kde po potope vyrástol dub Mámre. Noe, ako udáva sv. Jakob Edesský,[285] vzal ostatky praotca Adama pri vstupe do korábu a po potope si tieto sv. ostatky rozdelili bratia medzi sebou. Sem, ktorý dostal Adamovu lebku, pochoval ju na mieste - vrchu[286] kde bol neskôr založený Jeruzalem.

6 Keď mal Set stopäť rokov, narodil sa mu Enos. 7 A Set po Enosovom narodení žil ešte osemstosedem rokov a narodili sa mu synovia

---

[283] ЛОПУХИН, А.: *Толковая Библия*, Т 1., с. 41.
[284] СЫСОЕВ, *Д.*: *Cit. dielo*, с. 200.
[285] Učiteľ sv. Efréma Sýrskeho.
[286] Na hore Golgote.

a dcéry. 8 Všetkých Setových dní bolo deväťstodvanásť rokov a potom zomrel.9 Keď mal Enos deväťdesiat rokov, narodil sa mu Kainan. 10 Po Kainanovom narodení žil Enos ešte osemstopätnásť rokov a narodili sa mu synovia a dcéry. 11 Všetkých Enosových dní bolo deväťstopäť rokov a potom zomrel. 12 Keď mal Kainan sedemdesiat rokov, narodil sa mu Malaleel. 13 Po Malaleelovom narodení žil Kainan ešte osemstoštyridsať rokov a narodili sa mu synovia a dcéry. 14 Všetkých Kainanových dní bolo deväťstodesať rokov a potom zomrel. 15 Keď mal Malaleel šesťdesiatpäť rokov narodil sa mu Jared. 16 Po Jaredovom narodení žil Malaleel ešte osemstotridsať rokov a narodili sa mu synovia a dcéry. 17 Všetkých Malaleelových dní bolo osemstodeväťdesiatpäť rokov a potom zomrel.

Enos, prvý potomok Séta, opätovne spomenutý[287] ktorý sa najviac pričinil o organizáciu náboženského kultu Jahveho, najmä slávnostného a spoločného vzývania Božieho mena. Ľudia, ktorí sa schádzali na prvých spoločných modlitbách, kde boli prinášané obete, boli zvláštnou spoločnosťou, ktorá dostala pomenovania „jahvisti“, alebo „synovia Boží“ [288]. Svätý Gregor Naziánsky[289] hovorí: „Enos sa nádejal a vzýval Boha a jeho zásluha spočívala v nádeji, pričom nádej nie v zmysle videnia, ale vzývania“.

Taktiež sv. Ambróz Milánsky[290] hovorí: „Múdremu je vlastné, keď sa vzdiaľuje od žiadostivosti tela a pozdvihuje svoju dušu na netelesné myšlienky. To znamená uvedomovať si, že som človek, po chaldejsky Enos, po latinsky „človek“. Apokryfná Kniha Jubileí [291] hovorí o jeho manželke, že sa volala Noama. Boh sa neustále stará o ľudí a svet, ktorý stvoril a z toho dôvodu má pripravený aj plán spásy. Čaká na vhodný okamih, aby poslal prisľúbeného Mesiáša. Je zaujímavé, že meno sumerského predpotopného kráľa En-men-lu-anna, ktorý označoval veľkého človeka neba, má v prvých dvoch

---

[287] 1Mjž 4, 26.

[288] СЫСОЕВ, *Д.*: *Cit. dielo,* c. 224.

[289] ГРИГОРИЙ, Н.: *О богословии,* TLG 2022.008, 18.1-4, podľa LOUTH, A.-CONTI, M.-ГАВРИЛКИН, К.: *Cit. dielo,* c. 146.

[290] АМВРОСИЙ, М.: *Об Иссаке, или душе,* 1.1 Cl 0128, 1.1.642.5. podľa LOUTH, A.-CONTI, M.-ГАВРИЛКИН, К.: *Cit. dielo,* c. 146.

[291] БЕРСНЕВ. П. – ЕРШОВ.: *Cit. dielo,* c. 26.

písmenách tohto mena koreň mená En(os). Stanislav Lach [292]pripúšťa možnosť, že by mohlo ísť o pohebrejčené meno sumerského kráľa .

Je taktiež zaujímavé, že mená v Setovom rodokmeni v niektorých prípadoch sú dosť podobné menám, s ktorými sme sa už stretli v Kainovom pokolení [293]. Napr. meno Kainan je filologicky odvodené od mena Kaina – zisk a panovanie (vládnutie). Kainan – kováč, je stotožňovaný s osobou predpotopného sumerského kráľa En-men-nun-na, ktorého meno v preklade znamenalo „veľký pán remesiel". Je zaujímavé, že Lach stotožňuje vyššie spomenutého sumerského kráľa s potomkom Seta a nie Kaina. Tento bohabojný potomok Seta získaval duchovné dary a panoval nad vlastnými vášňami a podporoval správne religiózne smerovanie viery v jediného Stvoriteľa. Kainan, známy svojou askézou, spracovával ako kováč železo, ktoré pôvodne používali iba Kainiti [294] .

Meno Malaleel znamená „chváliaci a sláviaci Boha". Apokryfná tradícia[295] poukazuje na meno jeho manželky – Diny. Išlo pravdepodobne o sumerského kráľa, ktoré sa v starej mytológii zachovalo pod názvom En-men-gal-an-na a jeho meno znamenalo „veľký kňaz neba". Ďalší potomok, ktorému nie je cudzia úcta k Bohu. Meno Jared má svoj pôvod v hebrejskom slovese „jarad", čo znamená „zostupovať, klesať, znižovať, padať". Jeho manželka, podľa vyššie uvedeného apokryfu, sa nazývala Baraka. Reč je o akomsi schádzaní z výšok – z hôr a vrchov, kde podľa zachovanej tradície žili potomkovia Seta. Potomkovia Kaina obývali nížiny. Keďže synovia Seta sa v čase, keď žil Jared, morálne spúšťali so zvodnými ženami potomkov Kaina, na čele ktorých stala „krásna" Noemi[296], dochádzalo k duchovnému pádu bohabojných ľudí. Tento názor nachádzame v starej židovskej tradícii, ktorá sa zachovala v apokryfnej knihe Enocha. Vyššie spomenutý úpadok vďaka manželským zväzkom medzi pokoleniami Kaina a Seta spomína aj vyššie spomenutý poľský autor. Ženy a matky, ktoré boli vychované tak, aby sa starali iba o zovňajšok, zabudli na to, čo si

---

[292] Cit. dielo, s. 241.

[293] ЛОПУХИН, А.: *Толковая Библия*, Т 1., с. 41.

[294] СЫСОЕВ, *Д.*: *Cit. dielo,* с. 224.

[295] БЕРСНЕВ. П. – ЕРШОВ.: *Cit. dielo,* с. 26.

[296] 1Mjž 4, 22. V niektorých prekladoch Svätého Písma sa interpretuje toto meno ako Naamá.

vyžaduje zákon čistoty a svätosti, nenaslúchali hlasu svedomia, boli chladné k viere svojich mužov. Preto sa šírila amorálnosť a nečistota už aj v lepšej polovici ľudstva[297].

18 Keď mal Jared stošesťdesiatdva rokov, narodil sa mu Henoch. 19 Po narodení Henocha žil Jared ešte osemsto rokov a narodili sa mu synovia a dcéry. 20 Všetkých Jaredových dní bolo deväťstošesťdesiatdva rokov a potom zomrel. 21 Keď mal Henoch šesťdesiatpäť rokov, narodil sa mu Matuzalem. 22 A Henoch chodil s Bohom. Po Matuzalemovom narodení žil ešte tristo rokov a narodili sa mu synovia a dcéry. 23 Všetkých Henochových dní bolo tristošesťdesiatpäť rokov. 24 Henoch chodil s Bohom a nebolo ho, lebo Boh ho vzal.

„Siedmy v poradí z potomkov Adama je Henoch, ktorý je symbolom Pána, ktorý bol počatý a narodený nezvyčajne, nie podľa zákonov porušenej prirodzenosti, ale pôsobením Svätého Ducha. V ňom sa jedinečným spôsobom zjavila milosť Svätého Ducha, ktorú opísal prorok Izaiáš[298] a On[299] sám potreboval krst Svätého Ducha a tiež dary Ducha odovzdať veriacim v Neho“[300]. Jaredovi sa narodil syn Henoch. S týmto menom sme sa už stretli v pokolení Kaina, kde išlo staviteľa prvého mesta, zakladateľa svetskej a kultúrnej vlády. Protiklad bol menovec zo Setovho pokolenia typický predstaviteľ viery, nádeje a zbožnosti. Výnimočnosť tohto patriarchu, ktorý je v poradí na siedmom mieste v pokolení Seta, spočívala v tom, že chodil s Bohom a teda je zasvätený do Božích tajomstiev[301]. Podobne chodiaci s Bohom je vo Svätom Písme pomenovaný Noe[302] a ďalší proroci[303]. Chodiaci s Bohom je typické židovské vyjadrenie pre blízky a osobný vzťah s Bohom, ktorý človeka ochraňuje a obdaruváva svojou mi-

---

[297] БОГОСЛОВСКИЙ M.: *Cit. dielo*, c. 10, pozri kapitolu: Príčiny zničenia prvého sveta potopou.

[298] „Spočinie na ňom Duch Hospodinov, duch múdrosti a rozumnosti, duch rady a sily, duch známosti a bázne Hospodinovej“ Iz 11, 2-3.

[299] Isus Christos.

[300] БЕДА, *Д.*: *Гомилии на Евангелия,* 2, 15 – Cl.1367, 2.15.249 (CCSL 122: 287) podľa LOUTH, A.-CONTI, M.-ГАВРИЛКИН, K.: *Cit. dielo,* c. 144.

[301] GENESIS, *Cit. dielo,* s. 53.

[302] 1 Mjž 6, 9.

[303] Mich 6, 8; Mal 2, 6.

losťou. Tento výraz opisuje najvyšší duchovný stupeň v živote človeka, hlbokej bohabojnosti a zvlášť vyvinutým pocitom Božej všadeprítomnosti. Človek v takomto stave žije vo viere, že každý jeho krok vidí Boh a cíti prítomnosť Božiu. V sumerskej mytológii sa meno kráľa En-men-dur-an-na prekladalo ako „veľký priateľ neba", čo sa dosť podobá na nášho bohabojného Henocha, ktorý bol priateľom Božím. O tom, že bol Henoch obľúbencom Božím svedčí aj apoštol Pavel[304]. O prorockom dare Henocha, ktorý varoval ľudstvo pred skazou máme zmienku v Novom Zákone[305]. Niektorí autori[306] poukazujú na to, skryté citáty z Henochovej knihy nachádzame na viacerých miestach Starého i Nového Zákona. Pričom apoštoli Peter i Juda považovali apokryfnú knihu Henocha za veľmi váženú - autoritatívnu. V 13. storočí sa kniha Enocha našla v plnosti v Etiópii, kde ju miestna Etiópska[307]cirkev spoločne s inými apokryfmi pričlenila k nekánonickým (poučným) knihám. Vieme, že pravoslávna Cirkev apokryfné knihy študuje „veľmi opatrne" a zvlášť novozákonné apokryfy, ktoré často obsahujú pravdu zmiešanú s polopravdami, výmyslami a fantastickými predstavami ich autorov. Práve vyššie spomenutý starozákonný apokryf hovorí o páde anjelov, o ktorom sa v knihe Genezis prakticky priamo nehovorí z dôvodu, aby si Židia pod vplyvom egyptského polyteizmu neurobili z nich božstvá - modly. „Etiópsky Henoch" sa skladá z piatich kníh: 1. Kniha stražcov 2. Podobenstvá 3. Kniha astronómie, 4. Kniha snov 5. Henochova epištola[308]. Vyššie spomenuté výroky apoštola Judu a Pavla ohľadne

---

[304] „Vierou bol uchvátený Henoch, aby nevidel smrti, a nenašli ho viac, lebo Boh ho uchvátil. A prv, ako bol uchvátený, dostalo sa mu osvedčenia, že si ho Boh obľúbil." Hebr 11, 5.

[305] „Aj o nich prorokoval Henoch, siedmy po Adamovi, keď povedal: Ajhľa prišiel Pán so svojimi svätými desaťtisícami, aby vykonal súd nad všetkými a skáral všetkých bezbožných pre všetky ich bezbožné skutky, ktorými páchali bezbožnosť, i pre všetky urážlivé reči, ktoré hovorili bezbožní hriešnici proti Nemu" Jud 1, 14 -15.

[306] ЩЕДРОВИЦКИЙ, *Д.*: *Cit. dielo*, c. 80-81.

[307] Pozn.aut.- Etiópska cirkev nie je v oficiálnom dyptychu miestnych pravoslávnych cirkvi. Je považovaná za monofyzitskú cirkev. Monofyziti v osobe Isusa Christa uznávali iba jednu prirodzenosť a to božskú. Pravoslávni veriaci uznávajú v osobe Isusa Christa dve prirodzenosti, božskú a ľudskú.

[308] *Nový biblický slovník,* J.Douglas a kolek.: s. 284.

Henocha sú vlastne svedectvom, že apokryf kniha Henocha bola známa aj apoštolom [309] .

Niektorí novší židovskí exegéti, napr. rabín Jozef[310], rabín Abbacha[311] [312] zastavajú názor, že Boh zobral jeho dušu a to znamená, že zomrel prirodzenou, avšak nečakanou a nešťastnou smrťou, pretože Hospodin ho chcel uchrániť pred morálnym úpadkom, ktorý nastal vo svete. Tento výklad je však neprijateľný. Filon Alexandrijský[313] hovorí o morálnom obrátení sa Henocha k Bohu a o jeho vzdialení sa od ľudskej spoločnosti. V knihe Siracha[314] je zmienka: „**Henoch sa ľúbil Bohu a bol prenesený do nebies, ako príklad účinného pokánia pre všetky pokolenia". „Nikto na zemi nebol stvorený, kto by sa vyrovnal Henochovi"[315] [316].** Niektoré iné preklady knihy Sirachovej hovoria o premiestnený Henocha do raja pozemského, odkiaľ boli vyhnaní prarodičia. Svätý Efrém Sýrsky [317]: hovorí: „Niektorí objasňujú, že Henoch bol prenesený do raja v čase, keď smerom, kde sa nachádzal, pozeral Adam. A to preto, aby si Adam nemyslel, že bol Henoch zavraždený podobne ako Ábel a nesmútil. Taktiež sa to stalo preto, aby sa potešil zo svojho spravodlivého syna Ábela a pochopil, že všetci jemu podobní ešte do smrti alebo po vzkriesení budú premiestnení do raja". Väčšina exegétov však tvrdí, že konkretizovanie miesta, kde sa nachádzal, bolo neskorším dodatkom. Existujú názory, ktoré sú proti tomu, že bol Henoch uchvátený do nebeského raja. Ako hlavný dôvod je tu uvedené to, že

---

[309] LACH, S.: *Cit. dielo*, s. 242 – porovnaj LOUTH, A.-CONTI, M.-ГАВРИЛКИН, K.: *Cit. dielo,* c. 144. Židovská tradícia hovorí o bohabojnom Henochovi-Chanochovi, že nezomrel, ale bol zobraný živým do neba. Táto tradícia silne vplývala na objavenie sa v prvom storočí pred Christom celého množstva apokalyptického žánru kníh, ktoré sa pripisovali Henochovi.

[310] 130 po Chr.

[311] 300 po Chr.

[312] ФИЛАРЕТ, *Д*.: Cit. dielo, c. 158, porovnaj LACH, S.*: Cit. dielo*, s. 242.

[313] Vo svojom diele o Abrahamovi - L.de Abraham.

[314] Sir 44, 16.

[315] Sir 49, 14.

[316] APOKRYFY: *Knihy deuterokanonické či nekanonické*), překlad s výkladem, Praha 1985, s. 139-241.

[317] ЕФРЕМ, С.: *Толкование на книгу Бытия, 5.*, 2 CSCO 152:55 *Творения* 6. 260-261 podľa LOUTH, A. - CONTI, M.- ГАВРИЛКИН, K.: *Cit. dielo,* c. 145.

ešte nebola realizovaná vykupiteľská spasiteľná obeť[318] . Väčšina autorov však prirovnáva odchod Henocha z tohto sveta spôsobom odchodu proroka Eliáša[319] t. j. zázračným spôsobom bol živý zobraný Bohom do neba. Títo dvaja proroci budú predchodcovia, zvestujúci druhý príchod Spasiteľa na Zem[320]. Svätý Ambróz Milánsky[321] hovorí: „Enoch veril, nádejal sa a vzýval Boha a preto ho Boh zobral. Tak aj človekom môže byť iba ten, ktorý dúfa v Boha. Správny výklad hovorí o tom, že ten, kto sa nádeja na Boha neostane na zemi, ale akoby sa vznáša a zjednocuje sa s Bohom" a uchvátený bol blahými krídlami lásky, podobne ako na krídlach „ohnivého koča" bol prenesený Eliáš do neba. Týmito krídlami sa spúšťal Boh v podobne ohnivého stĺpa, keď viedol Izraelský národ[322]". V hebrejskom texte sa používa rovnaký výraz „laqah" ako v prípade Henocha, tak v prípade Eliáša a ich divného premiestnenia. Išlo o odmenu pre spravodlivca, ktorú si zaslúžil za svoju bohabojnosť a svätý život a jeho telo nevidelo porušenia[323], ktoré sa v okamihu premenilo rovnako, ako to bude na konci sveta pri slávnom a druhom príchode Spasiteľa[324]. Podľa vnútorného stavu človeka a blahodátnej vysokej duchovnej úrovne bolo **„životom pohltené smrteľné[325]" [326].** Išlo o prvé biblické nanebovstúpenie. Tertulián[327] hovorí: „Enoch a Eliáš boli vzatí a ich smrť nikto nevidel. Avšak aj oni ešte budú musieť umrieť, aby svojou krvou premohli antichrista". Mnohí cirkevní spisovatelia hovoria o Eliášovi a Henochovi, že budú usmrtení v čase vládnutia antichrista. Svätý Cyprián Kartágenský[328] hovorí: „Tak vieme, že Henoch, ktorý sa páčil Bohu, bol Ním zobraný, o čom svedčí kniha Genezis...To znamenalo,

---

318 LACH, S.: *Cit. dielo*, s. 242.

319 2Kr 2, 11.

320 Zj 11, 3-12; Mt 17, 1-13; Mr 9, 2-13; Lk 9, 28-36.

321 АМВРОСИЙ, М.: *Об Иссаке, или душе, 8.77* Cl 0128, 8.77.696. 1. podľa LOUTH, A.-CONTI, M.-ГАВРИЛКИН, K.: *Cit. dielo,* c. 145 - 146.

322 2Mjž 14, 24.

323 Ž 16, 10.

324 1 Kor 15, 20-23; 2 Kor 5, 4; 1Sol 4, 17.

325 2Kor 5, 4.

326 ФИЛАРЕТ, *Д*.: Cit. dielo, c. 158.

327 ТЕРТУ*ЛЛ*ИАН.: *О души* 50, 5 Cl.0017, 50, 33 CCSL". 2:856 . podľa LOUTH, A.-CONTI, M.-ГАВРИЛКИН, K..: *Cit. dielo,* c. 146.

328 КИПРИАН, K..: *О смертности* 23 Cl.0044, 23.384 CCSL 3A: 29 podľa LOUTH, A.-CONTI, M.-ГАВРИЛКИН, K.: *Cit. dielo,* c. 145.

byť spravodlivým v očiach Božích, a preto si zaslúžil to, že bol zobraný z tohto hriechom poškvrneného sveta. Aj cez kráľa Šalamúna[329] nás Svätý Duch učí, že spravodlivcov Božích si Stvoriteľ skôr oslobodzuje, aby naďalej nezostávali v tomto svete a nezašpinili by sa hriechami tohto sveta. On[330] bol uchvátený preto, aby sa nečistota nedotkla jeho rozumu" Židovská tradícia mu pripisuje vynájdenie písma, matematických vied a astronómie[331]. – Existujú aj iné názory a to, že vynájdenie protohebrejskej abecedy sa pripisuje Setovi a nie Henochovi. Egypťania uctievali Séta pod menom boha Tota [332].

25 Keď mal Matuzalem stoosemdesiatsedem rokov, narodil sa mu Lamech. 26 Po Lamechovom narodení žil Matuzalem ešte sedemstoosemdesiatdva rokov a narodili sa mu synovia a dcéry. 27 Všetkých Matuzalemových dní bolo deväťstošesťdesiatdeväť rokov a potom zomrel. 28 Keď mal Lamech stoosemdesiatdva rokov, narodil sa mu syn 29 a dal mu meno Noe, hovoriac: „Tento nás poteší pri našej robote a námahách na zemi, ktorú Pán preklial." 30 Po Noemovom narodení žil Lamech ešte päťstodeväťdesiatpäť rokov a narodili sa mu synovia a dcéry. 31 Všetkých Lamechových dní bolo sedemstosedemdesiatsedem rokov a potom zomrel.32 Keď mal Noe päťsto rokov, narodili sa mu Sem, Cham a Jafet.

Matuzalem hebrejsky Metušelah potomok Henocha[333], ktorý sa dožil najviac z celého ľudského pokolenia až 969 rokov. Lach [334] ho prirovnáva ku kráľovi z mesta slnka – Sipar a to En-men-dur-an-na, ale taktiež k predposlednému sumerskému kráľovi Su-kur-lamovi. S podobným menom sa stretávame aj u potomkov Kaina. Príslovie, ktoré sa v národe zachovalo „starý ako Matuzalem" je spomienkou na biblického predpotopného[335] patriarchu, ktorý sa dožil najvyššieho

---

329 Prem 4, 11.
330 Henoch.
331 ПОПОВ, Н.: *Cit. dielo,* c. 14.
332 СЫСОЕВ, *Д.*: *Cit. dielo,* c. 220-222.
333 Pozn.aut.- Žil 365 rokov počet, ktorý sa dokonale zhoduje s jedným slnečným rokom.
334 Tamže, c. 243.
335 Pozn. aut.- V pozitívnom slova zmysle. Žil totiž pred potopou.

veku. Blažený Hieroným Stridonský[336] hovorí: „Vo všetkých chrámoch sa rieši otázka, kedy zomrel Matuzalem. Podľa presného výpočtu sa dozvedáme, že zomrel štrnásť rokov po skončení potopy.... Ako potom môžeme považovať za správne, že iba osem duší bolo zachránených v arche? Vo výpočtoch bola však chyba. Matuzalem zomrel ako 969 - ročný tesne pred začatím potopy".

S menom Lamech sme sa stretli už v Kainovom pokolení a význam jeho mena bol „zoslabený, upadajúci" [337] pričom Lopuchin [338] pri objasňovaní toho istého mena z pokolenia Kaina hovorí o „krutom človeku, mužovi vojny a ničenia". Je možné, že v tom čase sa bojový a bohoprotivný duch objavil aj v pokolení Seta. To znamená, že v Lamechovom pokolení nastal duchovný úpadok, takže obe pokolenia sa dostali na rovnakú duchovnú úroveň, ktorá bola veľmi nízka.

Noe, ktorého meno znamená „uspokojenie, útecha", je odvodené z hebrejského slovesa „nuach" – uspokojovať. Je potrebné poznamenať, že v predpotopnej ére ľudstvo rozprávalo starohebrejským jazykom. Keď vedci objavili staré mezopotámske texty, ukázalo sa, že akádsky národ, ktorý bol nositeľom východosemitského jazyka, žil ako sused Sumérov na hranici 4. a 3. tisícročia pred Chr., kedy vznikali prvé mestské civilizácie. Korene slov akádskeho a starohebrejského jazyka sú rovnaké[339]. Noach syn Lamecha, ktorý nevynikal nejakou zvláštnou zbožnosťou, bol posledný patriarcha pred potopou, ktorý mal byť otcovi útechou pri svojej práci pri obrábaní pôdy. Už vtedy ľudstvo chcelo „anulovať" Božie prekliatie Zeme a vďaka svojím kultúrnych úspechom Kainovho pokolenia si mysleli, že to čoskoro v usilovnej práci nad pôdou dosiahnu. V tejto práci chcel vidieť ako pokračovateľa tejto myšlienky aj svojho syna. Objasňujúc slová 29 verša : „**Tento nás poteší pri našej robote a námahách na zemi, ktorú Pán preklial".** Svätý Efrém Sýrsky[340] objasňuje tieto slová: „Lamech prorokokoval o svojom synovi, ktorý svojou obeťou

---

[336] ИЕРОНИМ, С.: *Еврейские вопросы на Книгу Бытия*, 5.25-29 – podľa LOUTH, A.- CONTI, M.-ГАВРИЛКИН, K.: *Cit. dielo*, c. 147.

[337] ЩЕДРОВИЦКИЙ, Д.: *Cit. dielo*, c. 81.

[338] ЛОПУХИН, А.: *Толковая Библия*, T 1., c. 43.

[339] ЩЕДРОВИЦКИЙ, Д.: *Cit. dielo*, c. 81.

[340] ЕФРЕМ, С.: *Толкование на книгу Бытия, 5.*, 2 CSCO 152:55 *Творения* 6. 261 podľa LOUTH, A. - CONTI, M.- ГАВРИЛКИН, K.: *Cit. dielo*, c. 148.

priviedol Boha k milosrdenstvu, pretože Boh za hriechy žijúcich na zemi vo vodách hnevu zničí všetky postavené domy a záhrady, nad ktorými sa namáhali naše ruky". Origenes[341] hovorí: „To, čo robí Noach, nie je v súlade s tým, čo bolo povedané jeho otcom Lamechom: „Tento nás poteší pri našej práci, pri námahe našich rúk na pôde, ktorú Hospodin preklial"[342]. Či je pravda, že Noach potešil Lamecha a národ, ktorý vtedy žil na zemi? Či sa azda prestalo pracovať a namáhať do čias, keď žil Noach? Či bolo azda odstránené prekliatie na zemi, keď sa Boží hnev prejavil silnejšie: „Hospodin oľutoval, že učinil človeka na zemi, a zabolelo ho srdce"[343] a kvôli veľkému zvráteniu zničil všetko živé? Ak obrátiš svoj vzor k Isusovi Christovi[344] vtedy pochopíš, kto v skutočnosti dal útechu ľuďom a oslobodil zem od prekliatia". Poniektorí Židia pripisujú Neomovi vynájdenie pluhu[345]. Pracovný nástroj nemôže odstrániť prekliatie, môže iba uľahčiť prácu ľuďom. Podľa sv. Jána Zlatoústeho vyjadril Lamech nechtiac, podobne ako kedysi Kajfáš na súde nad Christom[346], peknú a veľkú ideu. Keď objasňuje biblický text[347] ohľadne Božieho súdu nad Zemou po páde, otcovia Cirkvi vidia prorocky v Noemovi predpoveď, že cez neho a jeho potomstvo bude sila Božieho trestu oslabená. A po búrke bezbožnosti[348] a po potope nastáva nový pokojný život spoločensko-náboženský v mieri.

Keď mal Noe väčšiu časť života na zemi za sebou,[349] narodili sa mu synovia. Sem[350], ktorého meno znamená trvalá pamiatka, Cham[351] a Jafet. Ťažko povedať, či okrem synov mal ešte ďalších potomkov,

---

[341] ОРИГЕН.: *Гомилии на Книгу Бытия,* 2, 3 Cl.0198 6 (A), 1.1.1.2-6 podľa LOUTH, A.-CONTI, M.-ГАВРИЛКИН, K.: *Cit. dielo,* c. 148-149.

[342] 1Mjž 5, 29.

[343] 1Mjž 6, 6.

[344] „Ajhľa Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta" Jn 1, 29; "Christos nás vykúpil spod zlorečenstva zákona tým, že sám sa stal zlorečenstvom za nás" Gal 3, 13; „Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení: ja vám dám odpočinutie!"...a nájdete si odpočinutie duši" Mt 11, 28-29.

[345] ФИЛАРЕТ, Д.: Cit. dielo, c. 158.

[346] Jn 11, 50-51.

[347] 1Mjž 3, 14-19; Rim 8, 21.

[348] Násilia obrov 1Mjž 6, 4.

[349] 500 rokov.

[350] Hebrejsky Šem.

[351] Hebrejsky Ham.

pretože sa vo Svätom Písme nespomínajú. V opačnom prípade by zahynuli pri potope. V porovnaní s ostatnými patriarchami sa mu títo synovia narodili oveľa neskôr. Profesor Lopuchin[352] objasňuje, že to bolo pravdepodobne preto, aby sa Noeho deti neskazili a nezvrátili tak ako ostatné pokolenie. Ak by nedospeli do potopy, nemohli by založiť vlastné rodiny.

Porovnanie rodostromu[353] Setitov - vyznávačov Boha a Kainitov - vyznávačov sveta a jeho pôžitkov a predpotopných[354] kráľov podľa mezopotámskych listín kráľov[355] chaldejského kňaza Berosusa, ktorý žil v časoch Alexandra Veľkého a opísal staré dejiny svojho národa [356].

1.	Adam	Adam	A-lu-lum zo Subaru
2.	Set	-	A-la-gar
3.	Enos	-	En-men-lu-an-na z Bad Tibira
4.	Kainan	Kain	...uk-ki (?)
5.	Malaleel	Henoch	Damuzi pastier zo Su-kur-lam
6.	Jared	Irad	En-me- en- lu- an- na
7.	Henoch	Maviel	En-sip-zi-an-na z Lasry
8.	Matuzalem	Matusael	En-men-dur-an-na zo Sippar
9.	Lamech	Lamech	U-bar-tu- tu z Szuruppak
10.	Noe	-	Zi-ud-sud-du, syn Su-kur-lama

Podobnosť štyroch mien je veľmi veľká: Kainan – Kain, Jared – Irad, Matuzalem – Matusael, Lamech – Lamech. Taktiež rovnaký počet potomkov Adama cez Seta a predpotopných mezopotámskych kráľov dosvedčuje, že počiatočné dejiny, ktoré sa dlhý čas zachovávali u Židov ústnou tradíciou, až napokon boli zapísané, našli svoje odzrkadlenie, i keď v skreslenej podobe, aj v starovekých dejinách Mezopotámskej ríše a iných počiatočných kultúrach. Metropolita Makarij [357] zdôrazňuje, že Božie zjavenie sa v patriarchálnom období

---

[352] ЛОПУХИН, А.: *Толковая Библия*, Т. 1, 44.

[353] Genealógie.

[354] V dnešnej terminológii slovo predpotopný sa chápe skôr v negatívnom význame ako zastaralý v súvislosti s progresom. V našom ponímaní je to termín, ktorý poukazuje na dávny vek, že sa to stalo pred potopou.

[355] Tzv. WB 62.

[356] LACH, S.: *Cit. dielo*, s. 244-245.

[357] МАКАРИЙ, М.*: Введение в православное богослови*, с. 444.

zachovalo a prejavovalo v ústnom podaní a v období zákona už písomnom[358]. Existujú názory[359], že Mojžiš, ktorému sa dostalo na egyptskom dvore najlepšieho vzdelania ako synovi faraóna, napísal podľa vzoru najvyspelejších vtedajších kultúr Bohom zjavenú pravdu pre vyvolený národ spôsobom, aký bol vtedy bežný a vedecký. Nemožno však súhlasiť s názormi biblických kritikov , že všetko bolo prevzaté židovskými rabínmi a prepracované a upravené na ich podmienky. Sv. Efrém Sýrsky[360] hovorí: „Noe dlho[361] zachovával čistotu - panenstvo a bol príkladom pre svojich potomkov. O ktorých je napísané, že sa zvrátilo pokolenie na zemi[362]

---

[358] Svätom Písme.

[359] LACH, S.: *Cit. dielo,* s. 247.

[360] ЕФРЕМ, С.: *Толкование на книгу Бытия, 6,1* CSCO 152:55 *Творения* 6. 261 podľa LOUTH, A. - CONTI, M.- ГАВРИЛКИН, К.: *Cit. dielo,* c. 149.

[361] 500 rokov.

[362] 1Mjž 6, 12.